

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

« _____ » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка, психологія та методика викладання фахових дисциплін у ЗВО:
Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО

для студентів

спеціальності: 032 Історія та археологія

рівня вищої освіти: другого (магістерського)

освітньої програми: 032.00.01 Історія

Київ - 2023

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Прог. № 24/4/23
Жильцов
(підпис) (прізвище, ім'я, по батьку)

« _____ » 2023 р.

Розробник: Щербак Віталій Олексійович, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії України

Викладач: Щербак Віталій Олексійович, доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії України

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри історії України

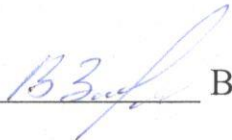
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Анна ГЕДЬО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 032.00.01 Історія
28.08. 2023 р.

Гарант освітньої програми Анна ГЕДЬО

Робочу програму перевірено
28.08. 2023 р.

Заступник декана Віталій ЗАВАДСЬКИЙ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

©Щербак В.О., 2023 р.

©Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	Денна
«Методика викладання історичних дисциплін у ЗВО»	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120
Курс	1
Семестр	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, у тому числі:	120
Аудиторні	32
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	50
Форма семестрового контролю	екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення курсу є розкриття сутності процесу навчання історії у вищій школі, основних методів, засобів і форм організації навчального процесу, особливостей взаємозв'язку і взаємовпливу науково-педагогічної діяльності викладачів та навчання студентів.

Завдання курсу: озброєння майбутніх викладачів історії знаннями про закономірності методики викладання історії у вищій школі, основні етапи розвитку теорії та практики навчання історії; формування у студентів магистратури потреби у постійному вдосконаленні своєї методологічної майстерності та стійкого інтересу до вивчення новітніх досягнень методичної науки і передової педагогічної практики; формування професійного мислення викладача історії.

В результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен набути методичних знань щодо написання планів і текстів лекційних занять, рецензій на підручники та навчальні посібники, викладу власного бачення тем, що вивчаються, розроблення практичних занять із фіксацією пізнавальних завдань і методів контролю їх виконання. Вміти аналізувати запропоновані варіанти авторських навчальних програм історичних курсів, моделювати ситуації семінарських занять, проводити критичну роботу з історичними текстами, застосовувати на практиці різні форми контролю з

історичних дисциплін, усвідомлювати інтелектуальний матеріал як викладача, так і студента.

Загальні компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері історії та археології.

ЗК 07. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 03. Здатність презентувати та обговорювати результати досліджень і професійної діяльності у сфері історії та археології.

СК 07. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та вищої освіти, наукових установах.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

ПР 02. Здійснювати рецензування, коментування, анотації наукових, науково-популярних, освітніх та публіцистичних текстів, які стосуються питань історії та археології.

ПР 07. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань історії та/або археології до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПР 09. Здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти на основі сучасних освітніх технологій, а також принципів і практик європейських країн.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

№	Назви теоретичних розділів	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна:					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Концептуальні засади та основні риси історичної освіти ЗВО								
1.	Предмет, завдання і структура курсу. Процес навчання історії та його закономірності	10	2	2				6
2.	Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	10	2	2				6
	Модульний контроль	2						
	Разом	22	4	4				12
Змістовий модуль II. Методи і засоби навчання історії у вищій школі								
3.	Основні риси вузівської історичної освіти	10	2	2				6
4.	Класифікація та зміст методів навчання	10	2	2				6
	Модульний контроль	2						
	Разом	22	4	4				12
Змістовий модуль III. Види і форми організації навчального процесу								
5.	Поняття видів і форм організації навчального процесу	10	2	2				6
6.	Діагностика навчання історії	10	2	2				6
	Модульний контроль	2						
	Разом	22	4	4				12
Змістовий модуль IV. Організації навчального процесу як науково-педагогічної творчості викладача історії								
7.	Співвідношення наукової і педагогічної діяльності	10	2	2				6
8.	Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів	12	2	2				8
	Модульний контроль	2						
	Разом	24	4	4				14
Підготовка та проходження контрольних заходів		30						
Усього		120	16	16				50

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

Предмет, завдання і структура курсу

1. Предмет, завдання і структура дисципліни.
2. Процес навчання історії та його закономірності.

Тема 2.

Організація науково-дослідної роботи
у вищому навчальному закладі

1. Форми та методи науково-дослідної роботи.
2. Аналіз джерел як основа історичного дослідження.

Тема 3.

Основні риси вузівської історичної освіти

1. Зміст та стандарт вищої освіти.
2. Специфіка дистанційного навчання історії.

Тема 4.

Класифікація та зміст методів навчання

1. Класифікація методів навчання.
2. Структура та зміст методів навчання.

Тема 5.

Поняття видів і форм організації навчального процесу

1. Види навчання та етапи засвоєння історичних знань.
2. Форми організації навчального процесу.
3. Методика проведення лекцій, семінарських та практичних занять.

Тема 6.

Діагностика навчання історії

1. Види контролю навчальної діяльності студентів.
2. Системи оцінювання.

Тема 7.

Співвідношення наукової і педагогічної діяльності

1. Викладацька діяльність.
2. Науково-дослідна робота.

Тема 8.

Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів

1. Правова база та принципи процесу атестації.
2. Наукові ступені і вчені звання.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування практичних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування лабораторних занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Робота на практичному занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Лабораторна робота	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	59	-	59	-	59	-	59
Максимальна кількість балів:						236			
Розрахунок коефіцієнта:						60:236=0,25			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тема	Кількість годин	Кількість балів
<i>Змістовний модуль 1. Концептуальні засади та основні риси вузівської історичної освіти</i>		
Тема 1. Процес навчання історії та його закономірності	6	5
Тема 2. Організація науково-дослідної роботи у вищому навчальному закладі	6	5
<i>Змістовний модуль 2. Методи і засоби навчання історії у вищій школі</i>		
Тема 3. Методологічні засади наукових досліджень	6	5
Тема 4. Зміст і етапи науково-дослідної роботи	6	5
<i>Змістовний модуль 3. Види і форми організації навчального процесу</i>		
Тема 5. Поняття видів і форм організації навчального процесу	6	5
Тема 6. Методика проведення лекцій, семінарських та практичних занять	6	5
<i>Змістовний модуль 4. Організації навчального процесу як науково-педагогічної творчості викладача історії</i>		
Тема 7. Співвідношення наукової і педагогічної діяльності	6	5
Тема 8. Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів	8	5
Усього за курс	50	40

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю: виконання письмового завдання, спрямованого на формування творчих здібностей, здатності до узагальнень та надання самостійних оцінок подіям та явищам. Максимальна кількість балів за кожну роботу дорівнює 25 балам.

№ зп	Опис критерію	Максимальна кількість балів
1	Робота виконана на рівні самостійного творчого мислення на основі ґрунтовного знання проблеми, що висвітлюється, основних понять та категорій, розуміння закономірностей історичного процесу, грамотне, логічно-послідовне викладення історичного матеріалу, вміння пов'язувати його з сучасністю, робити узагальнення та висновки.	20-25
2	Робота виконана на рівні самостійного мислення з елементами творчого пошуку, розуміння студентом основних	15-19

	закономірностей історичного процесу. Допускаються окремі незначні помилки та неточності у висвітленні неосновних аспектів проблеми.	
3	Робота виконана на рівні репродуктивного мислення. Допускаються недостатньо вірні формулювання, окремі незначні помилки у висвітленні основних аспектів проблеми, незнання студентом другорядних понять і категорій.	10-14
4	Робота виконана зі значними помилками, що мають принципове значення в оцінці подій і фактів. Незнання історіографії. Неспроможність студента аналізувати історичний матеріал, робити узагальнення та висновки. пов'язувати історичні події з сучасністю, невірна відповідь на питання. Невиконання роботи.	0-9
Разом		25 балів

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Форма проведення семестрового контролю – письмовий екзамен.

6.5. Питання, винесені на підсумковий контроль

1. Наведіть основні напрями поєднання освіти і науки у рамках модернізації системи вищої освіти.
2. У чому на сучасному етапі полягає важливість історії як навчальної дисципліни?
3. Наведіть підходи щодо сучасного цивілізаційного бачення історії.
4. Охарактеризуйте поняття освітньо-професійної програми підготовки.
5. Проаналізуйте складові системи стандартів вищої освіти.
6. З'ясуйте основні цілі впровадження принципу безперервного навчання при викладанні історії у ВНЗ.
7. Висвітліть основні напрямки післядипломної історичної освіти.
8. Охарактеризуйте класифікацію мультипроєктів дистанційного навчання історії.
9. Визначте вимоги до навчальної програми з історичної дисципліни.
10. Назвіть складові методичного забезпечення вивчення історії у ВНЗ.
11. Проаналізуйте структуру робочої програми з історичної дисципліни.
12. Охарактеризуйте компоненти процесу навчання історії у вищій школі.
13. Поясніть від чого залежить послідовність принципів навчання історії.
14. Визначте змістовну та процесуальну складові історичних знань студентів.

15. Охарактеризуйте принципи особистісно-орієнтованого навчання історії.
16. Чим можна пояснити різні підходи до класифікації методів навчання?
17. Дайте аналіз практичних методів навчання історії у вищій школі.
18. Охарактеризуйте найбільш дієві у процесі викладання історії у ВНЗ інтерактивні методи навчання.
19. На яких принципах ґрунтується впровадження інноваційних методів у навчальний процес вищої школи?
20. Висвітліть відому вам класифікацію засобів навчання історії.
21. Доведіть, що прийоми навчання забезпечують реалізацію методів навчання.
22. Охарактеризуйте функції вузівської лекції з історичних дисциплін.
23. Проаналізуйте різновиди лекцій за способом викладу навчального матеріалу.
24. Порівняйте функції семінарських та практичних занять з історії у ВНЗ.
25. Охарактеризуйте види семінарських занять з історії.
26. Які завдання ставляться перед студентами-істориками під час проходження практик?
27. Проаналізуйте завдання архівної та археологічної практик.
28. Охарактеризуйте види самостійної навчальної діяльності студентів за різними критеріями.
29. Висвітліть зміст науково-дослідної роботи студентів з історії.
30. Виділіть основні вимоги до виконання курсових та дипломних робіт з історії.
31. Охарактеризуйте функції та види контролю навчальної діяльності студентів.
32. Якими критеріями керуються викладачі вузів при оцінюванні знань і умінь студентів з історії?
33. Визначте основні права та обов'язки науково-педагогічних працівників.
34. Доведіть, що наукова діяльність відіграє важливе значення у процесі модернізації вищої освіти.
35. Розкрийте етапи атестації науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.
36. Які функції виконує культура зовнішнього вигляду викладача історії?

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: **120 год.**, з них: лекції (16 год.), семінарські заняття (16 год.),
самостійна робота (50 год.), модульний контроль (8 год.),
семестровий контроль (30 год.).

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8
Лекції (теми, бали)	Л.1 (1 б.)	Л.2 (1 б.)	Л.3 (1 б.)	Л.4 (1 б.)	Л.5 (1 б.)	Л.6 (1 б.)	Л.7 (1 б.)	Л.8 (1 б.)
Семінарські заняття (теми, бали)	С.1 (11 б.)	С.2 (11 б.)	С.3 (11 б.)	С.4 (11 б.)	С.5 (11 б.)	С.6 (11 б.)	С.7 (11 б.)	С.8 (11 б.)
Самостійна робота (теми, бали)	СР до Т.1 (5 б.)	СР до Т.2 (5 б.)	СР до Т.4 (5 б.)	СР до Т.5 (5 б.)	СР до Т.7 (5 б.)	СР до Т.8 (5 б.)	СР до Т.9 (5 б.)	СР до Т.10 (5 б.)
Модульний контроль (бали)	МКР 1 (25 б.)		МКР 2 (25 б.)		МКР 3 (25 б.)		МКР 4 (25 б.)	
Підсумковий контроль	Екзамен (40 б.)							

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. Київ, 2002.
2. Бойко М.М., Чучка І.М., Жуков С.А. Основи наукових досліджень: опорний конспект лекцій. Мукачеве, 2007.
3. Британ В.Т. Організація вузівської науки. Київ: Кондор, 1992.
4. Булда А. А. Електронний підручник в системі сучасних засобів навчання. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. [зб. наукових праць] / ред. рада : В.П. Андрущенко (голова); М-во освіти і науки, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. Вип. 1. С. 18-21.
5. Вища освіта в Україні. Навчальний посібник. Київ, 2005.
6. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі. Харків- Ізмаїл, 2009.
7. Горохівський П.І. Методика викладання історичних дисциплін у вищій школі. Навчальний посібник. Умань, 2012.
8. Історична освіта і сучасність. Як викладати історію школярам і студентам. Київ, 2004.
9. Корецька А.І. Підготовка науково-педагогічних кадрів: історичний і сучасний аспект. Київ, 2008.
10. Костаков Г.І. Безперервна історична освіта: варіанти підходів // Історія та правознавство. 2005. № 11.
11. Котляр Ю.В., Рагулін В.Я., Шевченко Н.В. Студент у вузі. Миколаїв-Одеса, 2002.
12. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ, 2009.
13. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Харків, 2006.
14. Малихін, О. В., Фруктова, Я. С. Методика викладання у вищій школі. Київ, 2014.
15. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті / за ред. В. Шевченка. Донецьк, 2004.
16. Основи наукових досліджень. Київ, 2006.
17. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ, 2007.
18. Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. Київ, 2005.
19. Стинська, В. В. Методика викладання у вищій школі. Київ, 2022.
20. Степанков В.С. Методика викладання історичних дисциплін у ВНЗ. Кам'янець-Подільський, 2014.
21. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Київ, 2005.
22. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи. Київ, 2006.
23. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. Київ, 2002.
24. Ясулайтіс В.А. Дистанційне навчання. Київ, 2005.